

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Harrer Ferenc*Cím: *Csak 1926 végén lesz tisztújítás a fővárosnál*Forrás: *Magyarország*

Bn

1925. 5. 26.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Idő

"1925"

Személy

F

Csak 1926 végén lesz tisztújítás a fővárosnál

A polgármester-változásra azonban már most megvan a jogi lehetőség

Irta: Harrer Ferenc dr., ny. alpolgármester

Sokan abban a hitben vannak, hogy — mint a keresztény kurzus bevonulása idején — a törvényhatósági bizottság újjáalakítását a tanács és a főtisztviselők választása fogja követni. A helyzet azonban most más.

A főváros egyesítésétől a világháború végéig háromévenként hat évre választották a törvényhatósági bizottság tagjait (mindig a tagok felét) és minden második választást követte a tisztújítás, vagyis a hat évre szóló megbízással működő tisztviselők (a polgármester, az alpolgármesterek, a tanácsnokok, a jegyzők, árvaszéki elnök, ülnökök és jegyzők, a főügyész és az ügyészek, a főorvos és a kerületi orvosok, végül a főszámvevő) választása. A forradalom a törvényhatósági bizottságot előbb működésében megakasztotta, majd más tervezetekkel helyettesítette, de a tisztviselőknek az utolsó (1915 végén lefolyt) tisztújításon kapott megbízatását nem szüntette meg. Ezzel szemben az első nemzetgyűlés fővárosi törvénye, az 1920. évi IX. törvényeikk kimondotta, hogy az e törvény alapján létesült törvényhatósági bizottság a megalakulásától számított 40 napon belül tisztújító széket tart és hogy e tisztújítással megszűnik mindazoknak a tisztviselőknek a megbízása, akiket a törvényhatósági bizottság nem élethosszig választott meg. (Élethosszig voltak választva: főlevéltárnok, statisztikai hivatali igazgató, kerületi előljárók, tisztí orvosok.) A legújabb fővárosi törvény, az 1924. évi XXVI. törvény-cikk megalkotásánál azonban

a törvényhozás már nem látta megokoltának, hogy a törvényhatósági bizottság újjáalakítását tisztújítással kösse egybe,

ennélfogva ez a törvény tisztújításról nem szól, aminek az a folyománya, hogy a legkisebbi tisztújítás az utolsó tisztújítástól számított hat év elteltével, az 1926. év vége felé fog megtörténni.

Az első nemzetgyűlés tehát

a főváros régi kipróbált főtisztviselői karát kiszolgáltatta a győzelmi mámorában tobzó kurzus elfogult ítélkezésének,

aminek következménye nemcsak a közérdekű munkának a vezető helyeken való aláhanyatlása volt, hanem a fegyelmetlenségnek és opportunizmusnak lábrakapása folytán az egész igazgatási szervezetnek megroppanása is. Ha az uralomra jutott keresztény irányzat vezetői ahelyett, hogy vizsgálat és ítélkezés nélkül egyenesen a hóhérbárdhoz nyultak, a főtisztviselők megbízatásának leteltéig még hátralevő egy évet alig meghaladó időt felhasználták volna arra, hogy Budapest igazgatásának előttük teljesen ismeretlen területén tapasztalatokat és ismereteket szerezzenek, még politikai elfogultság mellett is valószínűleg a főváros érdekeire nézve kedvezőbben intézték volna el a tisztújítás problémáját.

A második nemzetgyűlés

a kurzus politikai nézőpontjai szerint kiválasztott főtisztviselőinek a kíméleti időt megadta.

Hisza a megtorlástól való félelem, mely a rossz lelkiismeretből fakadt, a letűnt városközi kormányzat berkeiben a főtisztviselői állások élethossziglanná nyilvánításának gondolatát is fel-felvetette. Az önkormányzat ilyen kiforgatására azonban a kormány még sem volt kapható. Minthogy a kormány a főváros törvényhatóságának újjászervezésével egyúttal új várospolitikai irányzatot kívánt a városban inaurálni, — a miniszterelnök ismételt nyilatkozatai és a kormánybiztos pártalakítása ennek világos bizonyítékai — csak logikus lett volna, ha törvényjavaslatában a törvényhatósági bizottság újjáalakítását tisztújítással kapcsolta volna egybe. Ez annál inkább megokolt lett volna, mert

a megelőző tisztújítás merőben politikai célzatú volt.

Sőt ez alkalommal a közérdek s vele mindig nagyjában egybeeső jogosult magánérdek ja-

vára garancia is ígérkezett abban, hogy a tisztújításnál előreláthatólag olyanoknak lesz döntő szavuk, akik a főtisztviselői állásoknál számbajövő személyek értékét ismerik és honorálják. Mindez azonban nem ingatta meg a kormányt a rendkívüli tisztújítást mellőző elhatározásában.

Kérdés már most az, van-e tisztújítás hiányában lehetősége annak, hogy a törvényhatósági bizottság a város tisztviselői vezetését a maga képére teremtsen meg? A fegyelmi úton való eltávolítástól (mely végső fokon nincs is a törvényhatósági bizottság kezében) és a gyakorlatilag számba nem jövő lemondástól eltekintve, a tisztviselőnek a szolgálatból való kiválására nézve a nyugdíjszabályrendelet irányadó. E szerint pedig nyugdíjigénye csak annak van, aki szolgálatképtelenné vált, szolgálati

idejét kitöltötte, vagy akinek állása szervezés következtében megszűnt.

Egyedül a polgármesterre nézve mondja ki a szabályrendelet, hogy őt bármikor nyugalomba helyezheti a törvényhatósági bizottság,

tekintet nélkül arra, hogy beállott-e reája nézve a nyugdíjigénynek valamelyik főntemlített előfeltétele; de ez a nyugdíjazás *csak a polgármester saját kérelmére történhet.*

A többi választott főtisztviselőnek a megbízás lejárta előtt való menesztése csak a *szolgálatképtelenségnek* nem ismeretlen fikciójával történhet meg, ami természetesen az *érdekelt beleegyezését* is feltételezi, ami nem igen szokott kárpótlás nélkül megnyerhető lenni.

Kétségtelen, hogy amikor a törvényhatóság a polgármester személyére nézve az említett kivételt statuálta,

politikai természetű konfliktusra gondolt,

mely természetesen fokozott mértékben áll elő, ha a törvényhatósági bizottság többsége és a polgármester más-más, sőt esetleg egymással szemben álló várospolitikai irányzatot képvisel. Igaz, hogy a szabályrendelet formailag a polgármester oldaláról oldja csak meg ezt a konfliktust, amikor az ő kérelmétől teszi függővé a nyugdíjazást. Lényegben azonban *lélektani és erkölcsi tényezők döntenek el*, hogy a polgármester él-e evvel a jogával, még pedig olyan lélektani és erkölcsi tényezők, melyek *nem függetlenek a törvényhatósági bizottság magatartásától.*